

EEEH Dergi

Eşit, Erişilebilir, Engelsiz Hayat

Sayı: 137

Temmuz 2025

Editör: Burak Sarı

Yazım Denetimi: Gülcan Altun, Nurşen Korkmaz

Web Sorumlusu: Kadir Ahıska, Ömer Göktaş

Web Teknik Destek: Kadir Ahıska, Burak Sarı

Ses Teknik Destek: Rıdvan Çırpan, Damla Güler

Görsel Destek: Pınar Yavuz, Yelda Erdoğan

Sosyal Medya Sorumlusu: Damla Güler, Gülcan Altun, Ömer Göktaş

Yayınlayan: Engelsiz Erişim Derneği

İletişim Bilgileri:

Web: <http://eeeh.engelsizerisim.com>

E-posta: eeehdergi@engelsizerisim.com

Facebook: www.facebook.com/eeehdergi

Twitter: www.twitter.com/eeehdergi

Youtube: www.youtube.com/channel/UCYxPXyFBIImOlsPKTcuFafw

İçindekiler

Editörden	1
Acil Durumlara Hazır Mıyız?	3
Bağımsız Bir Yaz Tatiline Hazırlık.....	6
Özgürlüğe Kulaç Atalım Miniğim	8
Birlikte Öğrenelim Miniğim 11	12
Pekicik Kitap Tanıtımı	12
Braille Öğrenmek ve Öğretmek İçin Elifçe Bir Araç.....	16
Cheesecake Canım Çekti.....	18
Farklı Kültürlerde Windows 11 Ayar Selamlamaları	22
Öjeninin Sözcüleri ve Hortlatılan Maltuşçuluk.....	29

Editörden

Sıcakların iyiden iyiye bunaltmaya başladığı günlerden bir kez daha merhaba sevgili okurlar.

Yaz daha yeni başlamışken yangınlar canımızı çok yaktı. Aklı hep sonradan başına gelen insanlarımız çoğumuz. Acil durum senaryolarını düzenlemekte de öyleyiz. Gülcan Altun her zamanki uyuşukluğu ile doğal afetlerde yeti farklılığı değerlendirmesini bile tamamlayamamış. Kendi durum değerlendirmesiyle yetinmiş bu sayılık.

Yine de tatil güzel şey... En güzeli de okulların tatile girmesi. Sonuçta öğrenciler tatili daha bir cıvıltılı yaşıyorlar. Ecrinnur da bir kör olarak bizlerle tatil değerlendirmelerini paylaşıyor.

Yaz tatilinin olmazsa olmazlarından en önemlisi yüzmek elbette. Turgay öğrenme işlerini Ayşe'ye iteleyip Mısra ile suda özgürlüğe yelken açmış bu sayıda.

Ayşe kuralcı anne kimliğini terk mi edemedi ne? Hiç öyle bir anneye benzemese de yaz tatilinde de öğrenmeye ara vermeyip kitapların büyüğü dünyasında çok güzel bir hikâyeye daha bizlerle. Aslına bakarsanız bu kitap sanki daha çok büyüklere...

Öğrenmenin en iyi yollarından biri de yazı elbette. Braille yazının önemi ise yadsınamaz bir gerçek. Peki, çocukları oyun ile birlikte altı noktanın gizemiyle tanıştırmak nasıl olur? Elif Emir Öksüz kendi tasarladığı basit bir araç ile bunu nasıl yapacağımızı anlatıyor.

Yaz sıcığında gezdik, yüzdük, eğlendik, kitap okuduk, yazı yazdık. Hayli enerji harcadık. Enfes bir tatlı ile kaybettiğiniz enerjiyi geri alma zamanı. Bu sefer tarif Sevgi Mart Göcen'den geliyor.

Murat Kefeli önceki sayılarda “Farklı Kültürlerdeki Selamlaşma Betimlemeleri” yazı dizisine son vermişti. Anlaşılan hızını alamamış. Bu kez teknolojik selamlaşmaya bulaşmış. “Windows 11'de Ayar Selamlamaları” başlığıyla anlatıyor.

Top yekûn varlıkların var olma hakkı faydasıyla doğru orantılı mıdır? Yeti farklıların durumu faydaya göre yapılan değerlendirmede nerede olur sizce? öjeni geri mi döner dersiniz? Burak Sarı, sağlamlıcılığın akıl almaz boyutlarını Ali Demirsoy ve Celal Şengör açıklamalarından yola çıkarak bir kez daha ele alıyor.

Deniz serinliğinde coşacağınız, akşam sefalarının yanında muhabbetleşeceğiniz günlerde gözünüz, kulağınız bir yandan da bizde olsun sevgili okurlar. Gelecek sayıda görüşmek dileğiyle.

Editörden yazarı: Gülcan Altun

Acil Durumlara Hazır Mıyız?

Gülcan Altun

guleycane@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

30 ekim İzmir depreminde odamdaydım. Babam koridordan, "Kızım deprem oluyor, herkes dışarı çıkıyor. Hadi bizde gidelim" diyerek seslendi. "Ben çıkmayacağım, sen git" dedim. Babam geri döndü. "Sen çıkmadıktan sonra ben ne çıkacam" dedi.

Dışarı çıkmayı hiç düşünmedim. Çünkü çeşitli vesilelerle izlediğim programlardan merdivenlerin depremde riskli alanlar içinde olduğunu duymuştum. İkinci kattayız ve üç bölüm basamak inmek gerek. Binamızda asansör yok. Zaten olsa da deprem esnasında asansör daha tehlikeli bir seçim olur. Ayrıca binamızda bir yangın merdiveni de yok. Acil durumlarda kullanmak için. Dolayısıyla afet zamanlarında engellilerin, hele benim gibi çoklu engellilerin bulunduğu ortamı terk etmesi çok zor bir şey. Aslında sadece engelliler değil. Herkes için riskli bir şey merdivenleri kullanmak. Bu sebeple uzmanlar, bulunulan ortamlarda çeşitli yöntemlerle korunmayı tavsiye ediyor. Örneğin çök-kapan-tutun gibi...

Bu aralar farklı bir anksiyetem daha türedi. Tepede bir helikopter sesi duyduğumda dizlerimin bağı çözülüyor. Zira deniz kenarına yakın oturuyoruz. Yangın helikopterleri altında kovalarıyla denizden su aldıkları için denize gidiyorlar. İçim bir hoş oluyor her seferinde. Canım yanıyor. Yanan ormanlar, bitki toplulukları, kuşlar, diğer hayvanlar ve hatta böcekler için. Geleceğimiz için, Dünyamız için, son İzmir yangınlarında gördük ki evler ve dahi insanlar cayır cayır yanıyor.

Bunlar arasında en dezavantajlılar tahmin edilebileceği üzere engelliler. Örneğin Ödemiş yangınında evinde yatalak olan seksen yaşında bir adamın haberini okuduk. Düşünmesi bile ürkütücü benim için. Fobimden ötürü belki en kötü ölüm şekli.

Bazıları eminim şöyle düşünüyordur: "Zaten onunki de hayat mı? Öyle ya da böyle kurtulmuş."

Bu, senin seçimin olabilir. Peki, o insana sordun mu, "Ölmek istiyor musun?" diye? Dahası öyle bir sonu tercih eder miydi? Veyahut "sağlamlar" bile zor durumdayken engellilerle mi uğraşacak millet? Bunun yansımalarını daha birkaç yıl önce pandemide açıkça deneyimlemiştik hatırlarsanız. İsrail'de engellileri müdahale dışı bırakmışlardı. Fransa'da yaşlıları geri bırakmışlardı tedavi hususunda. Bunlar en gelişmiş en iyi imkanlara sahip ülkeler bir de dünya geneli göz önünde bulundurulduğunda.

Engelli ve AFAD sözcükleriyle Google arama motorunda yaptığım aramada birçok veri buldum. T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı sitesi genel anlamda erişilebilirdi. Ben SEBEDER tarafından söz konusu kurum için bazı videoların erişilebilir hale getirildiğini duymuştum. Ancak sitesinde videolara ulaşamadım. Youtube'ye baktım. Belki de benim beceriksizliğim ancak sesli betimlemeli herhangi bir şeye ulaşamadım. İlk çıkan video; "Engelliler için Erişilebilir Geçici Barınma Konteyneri (Eskişehir AFAD)" oldu. İçeriğe baktığımda konteynerin özellikleri anlatılıyor. Ancak yine sesli betimleme yok. Başka birtakım başlıklar da gördüm. Çalıştay kayıtları gibi. Fakat bu yazıyı yazma aşamasında çok vakit alacağından içerikleri tam dinleyemedim. Bir tek yarım yamalak Dokuz Eylül Üniversitesinin bir seminer kaydına kulak verdim. İnanılmaz sağlamcı ifadeler vardı. Çok da dikkat etmeden kapattım. Youtube'de afet farkındalığı üzerine AFAD'ın bir videosu var. Başka bir videoda "Afet Farkındalık Eğitimi (İşaret Dili Anlatımı)" başlığı ile erişilebilir hale getirilmiş. İşaret dili olduğundan onun da içeriğine bakmadım. Engelsiz AKUT sözcüklerini de denedim ama sonuç alamadım.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı başta olmak üzere diğer pek çok kurum ve kuruluşun dokümanları var arama motorunda. Bir sürü üniversite tezi de gördüm. İçerikleri en kısa sürede taramayı planlıyorum. Başarabilirsem bende bıraktıklarını sizlere özetlemeği de hedefliyorum.

Olması gereken pek çok mevzuat düzenlemesi, rapor, çalıştay .çıkıtları, araştırma sonuçları tezler vs. her şey tamam da sonuçları hayata geçirebilmek sorunlu. Ben başta olmak üzere çoğu kişide bilinç yok. Biliyoruz yüzeysel anlamda her şeyi. Yapmamız gerekenleri... Kaçımız acaba yapıyor üzerine düşeni. Süslü süslü laflara gelince mangalda kül bırakmayanlar. Milletin sorumluluğunu üzerine alanlar daha dikkatli olmalı elbette. Ancak iğneyi kendimize çuvaldızı başkasına... Depremi bilen, yıkıcı etkisini olmasa da ciddi sarsıntısını yaşayan ben, daha çök-kapan*tutun hareketini tam öğrenmemişken, deprem çantamı henüz hazırlamamışken, dahası evde bir deprem planı yapmamışken daha fazla laf salatası yapmayayım. Pılımı pırtımı toplayıp tırın tırın yollanayım.

Bağımsız Bir Yaz Tatiline Hazırlık

Ecrinnur Aytekin

ecrinnuraytekin50@gmail.Com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Merhaba çok değerli okurlar;

2024-2025 Eğitim öğretim yılını da geride bıraktıktan sonra sıra geldi tatil yapmaya. Yaz tatilini çok severiz. Kimimiz yazlık bir tatil kasabasında kimimiz sabahı ve suları serin bir köyde geçirmek ister bu uzunca tatili. Peki, kör biri için tatil ne demek? Daha keyifli bir tatil yapmak için nelere dikkat edilebilir?

Öncelikle ilk kez gidilen bir yerde işimizi kolaylaştıracak bazı yöntemler uygulamak tatili hem daha kolay hem de daha keyifli hale getirecektir. Örneğin kalacağımız odayı alışık olduğumuz oda düzeninde veya ona yakın bir şekilde yerleştirebiliriz. Böylece eşyaların yerini daha kolay bulabiliriz.

Gittiğimiz bir yerde bol bol keşif yapmalı, bunu da tatilimizin bir parçası haline getirmeliyiz. Bir otelde kaldığımızı düşünelim. Oranın bahçesini, havuzunu ve her yerini keşfetmek de oldukça zevkli. Daha önce hiç gitmediğimiz bir yerde olabiliriz. Böyle bir durumda bağımsız yaşam becerilerimizi mümkün olduğunca kullanabiliriz. Eğer bağımsızlık becerimiz bu tür durumları halledecek kadar gelişmemişse bu anlar bizim için bir fırsat olacaktır. Bu beceri için bazı eğitimler alınıyor olabilir ama uygulamayla tecrübe kazanıldığında daha da gelişiyor.

Kendimize fırsat tanımalı ve öz güvenimizi geliştirmeliyiz. Genellikle çocuk ve gençlerde öz güven maalesef daha geri planda. Bir yerlere çarpmak veya eşyaları düşürmek tabii ki de mümkün. İlk olarak kısmen daha güvenli yerlerden başlayıp bu tür korkuları kaygı düzeyine

indirdiğimizde daha karmaşık ve kalabalık ortamlarda da bağımsız olabiliriz. Söz konusu duruma alışmak başlarda zor olsa da sonraki süreç çok daha kolay. Bunun verdiği mutluluğu başlamadan önce bilmek imkânsız. Eğer bilmek mümkün olsaydı eminim daha erken atılırdık bu sonsuz yolculuğa. Bunu bilmek, insana değiştiğini hissettiriyor. Sadece bağımsız hareketi değil öz güveni de gelişmiş kör bir birey hem kendini daha iyi ifade edebiliyor hem de hayata daha aktif katılıyor.

Bağımsız bir tatil paha biçilmez. Öyle keyifli ki okulunu özleyen bir öğrenci bile tatilin bitmesini pek istemeyecektir.

Betimleme de bu bağımsız tatilin ayrılmaz bir parçası. Gezeceğimiz yerlerin betimlenmesi tatilimize inanılmaz keyif katacaktır. Bir körün betimleme olmadan bir yeri tam olarak gezmesi mümkün değil. Çünkü gezilen yeri daha iyi tanımak, orası hakkında görsel bilgi edinmek gezmenin vazgeçilmez bir parçası. Bunun için gelişen teknolojiyle birlikte yapay zekâ programları kullanılmaya başladı. Yanımızda bulunan gören birinden betimleme istemek de bir yöntem. Bağımsızlık, gören bireylerden uzaklaşmak veya hiçbir konuda onlara ihtiyaç duymamak değil, onlarla ilişkilerimizi öz güvenli şekilde sürdürmek duyduğumuz ihtiyacı minimum seviyeye indirmektir. Bir görenden destek alırken bunu öz güvenli bir şekilde yapmak ve bunu bir dayanışma haline getirmek de bağımsız olmanın bir unsuru.

Gezmesiyle, keşfetmesiyle, dinlenmesiyle, betimlemesiyle, bağımsız bir tatilin yaşamdaki yeri oldukça büyüktür. Bol bol gezeceğimiz, dinleneceğimiz, arkadaşlarımızla ve ailemizle vakit geçireceğimiz bu güzel yaz günlerinde çokça EEEH Dergi okumayı ihmal etmeyelim. Çayla da kahveyle de son derece harika. Benden söylemesi.

Özgürlüğe Kulaç Atalım Miniğim

Turgay Gümüş

sevgiozgurluktur@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Yeni bir sayıda yeni bir yazıyla merhaba değerli okur. Bir yanımız yanan ormanlarımızla yangın olsa da bir yanımız serin sulara hasret... denizin maviliğinin karşı konmaz çağrısını ruhumuzda derinden derine duyduğumuz şu günlerde kimimiz tatil yollarında kimimiz ise tatil planları yapıyor. Ben de her yaz ruhunda bu çağrıyı duyan bir baba olarak bu yazımda kızımızla sudaki maceralarımızdan damıttığım deneyimlerimden söz etmek istiyorum.

Yazın ayak seslerini duyuran günler gelince bizim kızçede başlar suya atlama heyecanı. Hoş, şubatın soğuk günlerinde de “Baba, havuz ne zaman açılacak? Ne zaman yüzeceğiz?” sorularıyla karşılaştığım az değildir. Şubatta suya ne zaman kavuşacağını sormasından bizim miniğin yüzmeye ne kadar meraklı olduğu anlaşılabilir.

Mısra’nın havuz ve denizle tanışması bir yaşının ilk günlerine rastlar. İlk olarak evimizin bahçesindeki havuzda birlikte suya girmeye başladık. Havuza ilk girişleri biraz tedirgin oldu. Su soğuktu, çoktu. Bu da bizim miniği ister istemez tedirgin etti. Havuzda rahat eder düşüncesiyle rengarenk, üzerinde gölgeliği olan, bacaklarını içine sokabileceği, kenarları simit şeklinde şişen bir oyuncak aldık; ancak bizimki bu şişme tahta pek yüz vermedi. Havuzda prenses değil süvari olmak istiyormuş meğer hanımefendi. Süvari dedim çünkü bugünlerde en sevdiği aktivite, şişme eşeğiyle havuzun etrafında bir zafer turu atıp atını pardon eşeğini suya sürmek. Sonuç tabii ki belli. Büyük bir “floşşş” sesi ve bizim kızın zevk çıkışları... hazret şişme tahtını beğenmeyince biz başladık kara kara düşünmeye. Ne yapsak ne etsek de bu hanımefendiyi suda rahat ettirsek diye. İmdadımıza bir arkadaşımızın önerdiği kolluklar yetişti. Bu kolluklar, içinde yuvarlak bir sünger olan, kola takılınca şişirilen oldukça güvenli

kolluklarmış. Biz de kullandıkça konforunu anladık. Bizimki kollukları sayesinde güvenle suyun üzerinde durabildiğini anladıkça aramıza okyanuslar olmasa da havuz parçaları girmeye başladı.

Elbette ilk sene kendisi kolluklarını takıp cumburlop suya atlamıyordu. Hazreti suya ben indiriyordum. Bunu da şöyle yapıyordum: Suyu önce ben giriyordum. Bin bir dil dökerek sonra da miniğimi kucağıma alıp suya sokuyordum. Bu ilk suya girişlerde miniğinizle yüz yüze olmanın, vücutlarınızın temas etmesinin miniğinizi güvende hissettirdiğini ve alışma sürecini kolay atlatmasında etkili olduğunu düşünüyorum.

Geçen sene “ Birlikte Gezelim Miniğim “ başlıklı yazımızda biraz bahsettiğimiz bebek arabası, sırt çantaları ve toplu taşımayla İzmir’in bir ucundan öteki ucuna tekne turuna gidişimizin tekneden denize iniş kısmından burada bahsetmek sanıyorum iyi olacak. O zorlu yolun sonunda ertesi gün bizi tura çıkaracak tekneye binip denize gireceğimiz ilk koya demirlediğimizde bizim kızçenin denizle tanışma vakti de gelmişti. Hızır kolluklarımızı takıp denize girmeye hazır olunca ben, teknenin merdivenlerinden denize girdim. Annesi yukarıda Mısra’yı tutuyordu. Merdivenlerden inip kendimi güvene alınca, annesi Mısra’yı suda olan bana uzattı. Bizimki suyun hareketli olmasından ve Sığacık taraflarındaki koyların sularının soğuk olmasından bir anda suya dair bütün sempatisini kaybedip ortalığı velveleye verdi. Denizle kısa süren bu selamlaşmadan sonra o gün bir daha denize girmedi. Bu noktada miniklerini ilk defa denize sokacak anne ve babalara, denize sığ, hemen derinleşmeyen ve denizin olabildiğince az dalgalı olduğu, suyun soğuk olmadığı yerlerden girmelerini önerebilirim. Böylece bizim gibi bir süre deniz korkusuyla uğraşmazlar.

O yaz sanıyorum Mısra bir daha denize girmedi, Havuzda suyla yarenlik etmeyi sürdürdük.

Ertesi yaz, Kuşadası’nda bir otelde tatil yaptık. Mısra’nın denizle asıl tanışıp kaynaşması orada oldu. Kumla oynamayı, kumdan kaleler yapmayı, gelen bir dalgayla yaptıklarının ardından bakakalmayı orada öğrendi. Ben de Mısra’yla denizde oynamayı orada öğrendim. O tatilde

öğrendiğim şeylerden biri de ilk kez denize giren miniğimizin yüzünün dalgaya doğru değil dalganın gidiş yönüne yani kıyıya bakmasının ona kendini daha fazla güvende hissettirdiğidir.

Buraya kadar ben ve Mısra diye anlatsam da bütün bu süreçleri yaşarken ayrılmaz parçamız, Mısranın annesi, benim canım yârim hep yanımızdaydı. Kendisi suya dair bütün korkularına rağmen Mısra'nın suyla iyi ilişkiler kurması için her zaman su maceramızın içinde oldu. Özellikle denizde ailece olmak, annesinin ve babasının yanında olması ona kendini güvende hissettirdi. O yaz denizde Mısra'yla oyunlar oynamaya başladık. Annesiyle aramızda belli bir mesafe bırakıp Mısrayı suyun yüzünde bir deniz topu gibi birbirimize iterek göndermek Mısra'nın en keyif aldığı oyunlarımızdandı. Mısra'nın ve benim vücutlarımız arasındaki mesafe böyle oyunlar sayesinde gitgide açılmaya, onun sudaki özgüveni artmaya başladı.

Ertesi yaz havuzda da denizde de Mısra artık kendine daha çok güveniyor, bizden belli bir mesafeye kadar uzaklaşıyordu. Aramızda mesafe oluşunca bizim de Mısraya dokunarak onu kontrol etme ihtimalimiz ortadan kalktı. Biz de suda iletişimi kaybetmemek için sürekli şarkılı türkülü oyunlar oynayarak Mısra'nın daima ses çıkarmasını sağlayarak onun nerede olduğunu hep bildik. Bu andan itibaren denizde de havuzda da kendinizin ve miniğinizin konumunu bilmek önemli kanımca. Ben kendi konumumu saptayabilmek için denize veya havuza girmeden önce karada kendime sabit bir ses noktası belirliyorum. Rüzgârın esiş yönüne bakıyorum. Güneşin yaklaşık konumunu belirliyorum. Bütün bu verilerle de denizin ve havuzun hangi noktasındayım yaklaşık olarak tespit edebiliyorum. Sanırım herkes buna benzer metotlarla sudaki konumunu bilmeye çalışıyordur. Bence sudaki konumunu bilmek suda daha güvenli bir vakit geçirmek için önemli.

Bizim kızçe işte suda böyle tecrübeler edindi ve bize de edindirdi. Şimdi bahçedeki havuzda kendisi ve iki erkek arkadaşıyla birlikte havuz çetesi kurdular. Bizim Benjamin adını verdiğimiz her türlü kahrımızı çeken eşeğiyle havuzu birbirine katıp şen şakrak sesleriyle

bahçeyi inletiyorlar. Bana da oyuncak muamelesi yapmadıkları zamanlarda kenardan keyifle onları dinlemek düşüyor.

Birlikte geçirdiğimiz beş yaz boyunca suda olmaya dair benim, eşimin ve kızımın birlikte edindiğimiz deneyimlerden bir parça sunmaya çalıştım. Umuyorum bizim edindiğimiz deneyimler, bu yıl ilk defa kendini ve miniğini maviliklerin enginliğine bırakacakların zihinlerindeki soru işaretlerinin karanlığına bir tutam ışık olur. O vakit hoşça bakarken zatınıza deniz, kum ve güneş üçlüsünden fırsat bulup yeni bir sayıda buluşuncaya dek bizi okumaya devam edin anacım!

Birlikte Öğrenelim Miniğim 11

Pekicik Kitap Tanıtımı

Ayşe Gümüş

sevgiozgurluktur@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Herkese merhaba. Şimdi bu yazıyı Turgay’cığımınla yazıyor olsaydık, o şöyle en süslüsünden bir girizgâhı bir kuş tüyü hafifliğiyle konduruverirdi bu satırlara. Ama galiba ben onun kadar sıcak kanlı biri değilim. Affınızı rica ediyorum soğuk mizacım için. Ben hem kendimle hem sizinle ideal çocuk ve ideal insanı konuşmak istedim Şermin Yaşar’ın “Pekicik” isimli kitabı aracılığıyla.

Ben, Şermin Yaşar kitaplarını çok seviyorum. Çocuk kitaplarında değindiği konular hem çocuklar hem de yetişkinler için çok hassas. Mesela “Cebimdeki Mandalina Ağaçları” adlı kitabında, canı sıkılan ve ev işlerine ortak olmak için neredeyse yalvaran minik Ada’nın yetişkinler tarafından geçirilmesi ve kız çocuğunun hissettiği yalnızlık çok başarılı bir şekilde verilmiş. Garip Bir Kuyruk kitabında farklılıkların arkadaş olmaya engel olmadığı çok sevimli bir şekilde ortaya konmuş. “Ya da Çok Hayal Kuran Çocuk” kitabında çocuğun hayalleri o kadar sıcak işlenmiş ki, insan kendini o sayfalara karışmak isterken buluveriyor istemeden. Vay be, resmen Şermin Yaşar reklamı yaptım vallahi. Ama hak ettiğine inanmasaydım bu cümlelerin bir tanesini bile yazmazdım. Samimiyetime inanın.

Öyleyse gelelim “Pekicik” kitabına. İşte bu kitapta Şermin Yaşar, yetişkinlerin kafasındaki ideal çocuk modelinin dehşet boyutlarını ele almış. Bunu yaparken abartma tozunu da bolca eklemeyi unutmamış. Ama vallahi ortaya puf puf kabarmış bir yetişkin saçmalığı konsepti çıkmış.

Olay bir gazeteci gözünden anlatılıyor. Günlerden bir gün kasabanın birinde bir panayır düzenleniyor. Panayırda ebeveynlerin çocuklarını sakinleştirmek için kullandıkları kalıp tabirler tezgahlarda pazarlanıyor. Herkes kendi tabirinin en doğru olduğuna delice inanıyor. İşte tam bu panayırı anlatırken yazar, çok tatlı bir ironiyle o saçma sapan tabirlerin hiç ama hiçbir işe yaramadığını gösteriyor okuyucuya. Birbirinin sırtına çıkmış, çılgınlar gibi bağırıp çağıran, tepinen, ağlayan, koşan ve daha bir sürü şey yapan çocuklar hem resmedilmiş hem de cümlelere dökülmüş. Panayırda birbirlerine bu tabirleri adeta bilimsel kitapmışçasına öneren yetişkinlerin o efsanevi önerilerini de buraya yazayım mı? “Yaz yaz” dediğinizi varsayıp o akıl uçuran cümleleri bu satırlarla yolluyorum.

En masum sayılabileceklerle başlayalım:

“Uyumadın mı sen hala küçük böcek?” (İşte buydu en masumu.)

“Ye o önündekini, yoksa bir daha asla senin annen olman” (Bakınız burada artan saçmalık dozajı huzurlarınızda.)

“Uyumazsan seni sevmem” (Seversen ayıp, diyesi geliyor insanın.)

Şey, yazarken tepem atıyor doğrusunu isterseniz. O yüzden yazmayayım daha fazla. Dönelim biz kitabımıza.

Ah, kitabı düşününce bile içim çok sızlıyor da zihnim çok dağınık o yüzden. Evet, işte o gazeteci panayır alanından bisikletiyle dolaşmaya çıkıyor ve bomboş sokaklara bakarken bir ev fark ediyor. Bütün anne-babalar panayır alanındayken, o evin bahçesinde bir adam ve bir kadın, Yanlarında adeta bir saksı hareketsizliğiyle oturan bir kız çocuğuyla kahve içiyorlar. Kız donuk gözlerle çevresine bakıyor ve neredeyse hiç hareket etmiyor. Gazeteci evin kapısını çalıyor ve olay işte böyle başlıyor.

Kızın adı Pekicik. Bu ismi özellikle koymuş annesiyle babası. Onu bebeklikten itibaren, çok sevdikleri bir çiçeğin yanına yerleştirmişler ve orada büyütmüşler. Her şeye, “Peki” diyecek şekilde yetiştirmişler. Onun ne zaman uyuyacağına, neyi ne zaman yiyeceğine, gereksinimlerine karar verme hakkı yok. Çünkü annesi ve babası onun için zaten en iyi olanı düşünüyor. Bu konudaki haklılıklarına öyle inanıyorlar ki, onların fikirlerini hiçbir şey değiştiremez. Kasabada kurulan panayıra gitmeye hiç ihtiyaçlarının olmadığını gururla anlatıyorlar. Çünkü bir robot tepkisizliğiyle her söyleneni yapan bir çocuk yetiştirmişler. İşte bütün bunları dinleyen gazeteci, en son çıkmadan önce Pekicik’e sarılıyor ve kulağına şunları fısıldıyor:

“Her şeye “Evet” demek zorunda değilsin.

İstemezsen yapmayabilir, yemeyebilir, itiraz edebilirsin.

Sana bir şeylerin nedenini anlatmak zorundalar.”

Gazeteci bunları söyleyince, küçük kızın yüzünde belli belirsiz bir gülümseme görüyor. Ertesi yıl panayıra gittiğinde o aileyi en önde Pekicik’i sakinleştirecek cümleleri ararken görüyor.

Pekicik mi? o da diğer çocuklarla çocukluğunun doruklarında.

Bazen bizden de beklenmiyor mu birer Pekicik olmamız? Engelliler için de mesela, en iyisini düşünmüyor mu sevgili büyükler ve onların tabiriyle sağlam insanlar, Bir başka deyişle bizim sağlamcılar? Bizden de o düşündükleri ve en iyi olduklarına inandıkları şeye hiç sorgulamadan, “peki” dememizi beklemiyorlar mı? Bunu bazen öyle durumlarda yapıyorlar ve “Hayır” dediğimizde de haklı olduklarına inanmanın coşkusuyla öyle bir kızıyorlar ki inanamıyorum ben. Mesela gideceğimiz yere doğru yürürken onların tehlikeli gördüğü ama bizim bildiğimiz bir yoldan yürümekte ısrar ettiğimizde, örneğin otobüste, “Otur” dedikleri halde oturmadığımızda... çok uzar tabii ki bu liste. Fikrim firarda sayın seyirciler. Bakmayın kusuruma. Dedim ya Turgay’cığım kadar mahir değilim bu kelimeleri bir araya toplamakta.

Anneler, babalar, lütfen koyduğunuz kurallarla çocuklarınızın kâbusu olmayın. Kurallar güvenlidir. Çocuklara güvende hissettirir. Ancak bu kuralların nedenleri güzelce açıklandığında çocuğun bireyliğı göz önünde bulundurularak bu kurallar konduğunda mümkün olur bu söylediklerim. İdeal çocuk her şeye, “Evet” diyen çocuk değildir. İdeal çocuk; sorgular, anlamaya çalışır, kurallara uymak için gösterdiği çabayı, sırası geldiğinde kendisi için de bekler ve inanın bu en doğal hakkıdır.

Hep ebeveynin çocuk üzerindeki hakkından bahsedilir. Bence bu çok büyük haksızlık. Çocuğun da ebeveyni üzerinde çokça hakkı vardır. Zaten öğrettikleri ve açtığı ufuklar yoluyla yarattığı mucizeyle sahip olur bu hakka. Hayatımızdaki minik öğretmenler onlar. Bizden öğrendikleri kadar bize öğrettikleriyle de varlar ve tabii iyi ki varlar.

Pekicikler değil, sırası geldiğinde avaz avaz direnen itiraz çiçekleri yetiştirebilmemiz dileğimle.

Bizi okumaya devam edin anacım.

Braille Öğrenmek ve Öğretmek İçin Elifçe Bir Araç

Elif Emir Öksüz

elifemiroksuz@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Değerli okurlar merhaba,

Bu ay sizlere, görenlere Braille yazının ne olduğunu anlatmak için kullanılabilecek ve özellikle okul öncesi dönemdeki görme engelli çocukları Braille ile tanıştırmak için yararlı olabilecek bir araç tanıtmak istiyorum. İşin güzel tarafı bu aracı ben tasarladım ve anneme tarif Edip ondan yapmasını istedim. O da sağ olsun beni kırmadı. Ortaya resimdeki gibi bir şey çıktı.

Şimdi detaylarıyla size tasarladığım aracı anlatacağım. Bu araç keçeden yapılmış yaklaşık A4 kâğıt boyutunda iki sayfalı bir şey. Alttaki sayfanın üzerinde 3 X 2 şeklinde yerleştirilmiş altı adet yaklaşık üç santim çapında büyük boy düğme yer alıyor. Bu düğmeler tıpkı Braille harf hücresi gibi yerleştirilmiş. Düğmelerin arası ortalama sekiz santim. Düğme tercihen siyah veya ona yakın bir koyu renkte olmalı. Keçe ise kontrast oluşturmak için beyaz veya beyaza yakın bir renk olmalı. İkinci sayfa ise yukarıdan takvim gibi açılan veya soldan sağa kitap gibi açılacak şekilde olabilir. Takvimin veya kitabın ciltlendiği yerde ince bir dikiş olmalı ki sayfanın nerede durduğu belli olsun. İkinci sayfanın üzerinde tıpkı düğmelerin yerleştiği gibi ilikler var. Hiçbir düğmeye iliklemezseniz bu boş bir Braille harf hücresi gibi görünüyor. Sonra kabartmak istediğiniz nokta hangisiyse o düğmeyi ilikleyerek istediğiniz harfi gösterebiliyorsunuz. Düğmeyi iliklediğinizde, bu düğme ikinci sayfanın üzerine çıkıyor ve sadece hedeflediğiniz düğme görünüyor. Böylece yeniden yeniden düğmeleri ilikleyip açarak istediğiniz kadar harfi oluşturabilir ve gösterebilirsiniz.

Bu aracın Braille öğrenmek için çok faydalı bir araç olduğunu düşünüyorum. İlk numuneyi gösterdiğim görme engelli birkaç arkadaşım bu minik oyuncağıma bayıldı.

Maliyet olarak da oldukça ucuz. Genellikle görme engelliler için üretilmiş araç gereçlerin çok pahalı olmasına karşın bu aracı kendimiz yapabileceğimiz veya yaptırabileceğimiz için oldukça ucuza mal oluyor. Bir bütün keçe alırsanız yaklaşık 25 TL tutuyor. Bu keçeden iki tane bu şekilde araç hazırlayabilirsiniz. Sonra altı tane düğme alıyorsunuz. Biraz terzilik becerileri olan birinden bu altı düğmeyi dikmesini ve üç sayfaya altı tane ilik açmasını rica ediyorsunuz. Bir de cilt yerine bir düz dikiş gerekiyor, işte bu kadar.

Çocuğunuzla oynayabileceğiniz veya Kabartma yazının nasıl bir şey olduğunu anlatmanız gereken ortamlarda kullanabileceğiniz müthiş bir araç artık elinizin altında.

Benim kızım görme Engelli değil. Yine de Braille ona çok çekici geliyor. Harfleri öğrenmeye bayılıyor. Araçlardan birini okullar açıkken oyuncak gününde yanında bile götürdü. Bir tanesine resmen el koydu. Bence gören çocuklar için de bilişsel gelişimi olumlu etkileyebilecek bir oyuncak bu.

Eğer sizler de bu aracı yaptırıp kullanırsanız lütfen deneyimlerinizi benimle paylaşın. Soru ve önerileriniz olursa benimle iletişime geçmekten kaçınmayın. Yazın geri kalanını üretken ve güzel bir şekilde geçirmenizi dilerim

Cheesecake Canım Çekti

Sevgi Mart Göcen

sevgi.mart@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Merhaba dostlar, bu ay canım dergidaşım Gülcan'dan haddim olmayarak rol çalacağım ve sizlere harika bir yaz tatlısı olan cheesecake tarifi vereceğim. Laf aramızda benim cheesecakem oldukça meşhurdur. Bir ara toplanın gelin, derginin cheesecake gününü yapalım.

Ben cheesecakenin tabanını burçak bisküviyle yapıyorum. Bunun için 250 gram kadar burçak bisküviye ihtiyacımız var. Onların standart paketleri 130 gramlık falan oluyor. Ben iki paket kullanıyorum. Taban için ayrıca bir çay bardağı ceviz içi ve yaklaşık 1,5 kaşık tereyağına ihtiyacımız var. Öncelikle tereyağımızı tavaya alıyoruz ve küçük ocakta altını kısık açarak erimeye bırakıyoruz. Bu arada bisküvileri rondodan çekip un haline getiriyoruz. Evinizde rondonuz yoksa, bisküvileri bir buzdolabı poşetine koyup elinize de soda şişesi ya da mutfağınızda bulunan başka ağır bir aparat alıp onunla da ezebilirsiniz. Ama bu yöntemle ezecekseniz, poşetin ağzını bağlamayın ve bisküvileri yerleştirdikten sonra poşet içinde hava kabarcığı kalmamasına dikkat edin. Yoksa poşet patlar ve kendinizi cheesecake hazırlamak yerine mutfak temizleyip bana küfrederken bulabilirsiniz. Cevizleri de küçültüyoruz ve bisküvi unu ile cevizi buluşturuyoruz. Ancak cevizleri çok un haline getirmeyin, tabanını yerken parça parça ağza gelmesi harika bir lezzet veriyor. Bu arada cevizleri küçültürken ya bıçakla kesebilirsiniz ya da bisküviler için anlattığım taktiği kullanabilirsiniz. Bisküvi ve ceviz karışımının üzerine ocakta hafifçe erittiğimiz tereyağını da boca ediyor ve hepsini bir güzel karıştırıyoruz. Tabanımız hazır böylece.

22-25 santimetrelik bir kek kalıbına ihtiyacımız var. Benim kullandığım kalıp kelepçeli kek kalıplarının en büyüğü ama mutlaka o olması şart değil. Evinizdeki çapı 22 ya da 25 santimetrelik bir fırın kabını da çok rahat kullanabilirsiniz. Kalıbımızın içini yağlı kağıt olarak tabir edilen fırın kağıdı ile kaplıyoruz. Bunun için hazır kesilmiş bir kağıt kullanıyorsak işimiz daha kolay ama kendimiz kullanacağımız kaba göre kesiyorsak, kaptan biraz büyükçe kesmemiz gerekiyor. Kağıdı kalıbın üstüne ortalı biçimde yerleştirip, ellerimizle bastırarak, önce kabın

tabanını kaplıyoruz. Köşeleri ve kenarları güzelce oturttuktan sonra kenar çıkıntılarını da kaplamamız gerekiyor. Benim yöntemim şöyle: Önce kâğıdı tabana yayıyorum. Kenarları da hafifçe yerleşecek ve dökeceğim karışım etrafından kaçmayacak kadar yerleştirdikten sonra hazırlamış olduğum cheesecake tabanını kalıba döküyorum. Ellerimle iyice bastırarak karışımın kek kalıbının tabanına tamamen yerleşmesini sağlıyorum. Böylece yağlı kağıt kek kalıbının tabanına tamamen yerleşmiş oluyor. Sonrasında kenar çıkıntıları kalıbın iç kenarlarına yerleştirip fazlasını elimle koparıyorum. Hazırladığımız kek kalıbını buzdolabına yolluyoruz. Biz kekin sıvı kısmını hazırlarken, o arkadaş dolapta serin serin dinlenecek.

Derince bir karıştırma kabını tezgahımıza yerleştiriyoruz. Sonra 600 gram labne peyniri ki genellikle 200 gramlık paketlerde satıldığından, üç paket koymanız yeterli olacaktır ve 400 gram sıvı kremayı ki kendileri de 200 gramlık paketlerde satılırlar ve iki pakete ihtiyacımız var. Bunları karıştırma kabında buluşturup, mikser yardımıyla yaklaşık 1,5 – 2 dakika kadar çırpıyoruz. Buradaki süre peynir ve kremanın birbirine iyice girmesiyle ilgili bir süreç olduğundan ve bazı peynirler biraz sulu bazıları çok katı olduğu için süreyi çırparken siz ayarlamalısınız. Paketi açtığınızda peynire dokunun, etrafında hafif su varsa 1,5 dakika yeterli olacaktır. Ama hiç su yok ve yoğurt gibi duruyorsa, o zaman 2 dakika çırpmalısınız ki kabın herhangi bir yerinde peynir topakları kalmasın. Peynir ve krema karışımını 1 su bardağı toz şeker ile buluşturup, tekrar çırpma işlemine devam ediyoruz. Bu süre de 1 dakika kadar oluyor ki, şekerler karışımın içinde mümkün olduğunca kaybolsunlar. Sonrasında 3 adet yumurtayı ekleyeceğiz. Ancak, her yumurtayı kırdıktan sonra yaklaşık 10 saniye kadar mikserimizi çalıştıracğız ve yumurtaların, “Benim sarım patlamadı, senin sarın benimkini kovalıyor” kavgalarına meydan vermeyelim. Yumurtaları da sakınleştirdikten sonra 3 yemek kaşığı nişasta ve 1 paket vanilya ile yarım limon suyunu karışımımıza ekleyip, yaklaşık 30 saniye kadar daha çırpma işlemi yapıyoruz. Bu aşamada tavsiyem, Mikseri çalıştırmadan önce kapalı haldeyken kabın içinde şöyle bir dolaştırın. Çünkü nişasta ve vanilya toz halde olduklarından ve çok büyük bir ihtimalle karışımın üzerinde kalacaklarından, hemen mikseri çalıştırırsanız, etrafa sıçrayacaklar ve mutfağınızda bir şenliğe sebep olacaklardır. Bu nedenle önce mikseri kapalı halde kaba yerleştirip, şöyle bir alt-üst edip sonra çalıştırırsanız çok daha sağlıklı bir sonuç elde edersiniz. Okuduğunuz gibi ailemi ve kendimi sizin özlü sözlerinizden korumak için gerekli her türlü uyarıyı yapıyorum.

Oluşan karışım oldukça cıvık olacaktır, bu sizi telaşlandırmamasın. Biraz önce buzdolabına yolladığımız kek kalıbımızı oradan çıkarıyor ve kendisine her şeyin bir bedeli olduğunu, buzdolabında keyif yapmanın bedelinin de fırında pişmek olduğunu anlatarak, karışımımızı üstüne boca ediyoruz. Oldukça cıvık bir karışım olduğundan, herhangi bir dökülmeye ve mutfak kazasına neden olmamak adına, bu işlemi fırına mümkün olduğunca yakın bir yerde yaparsanız, fırına yerleştirme işlemi daha kolay olacaktır. Fırınımızı 180 dereceye ayarlıyoruz. Kek kalıbımızı fırının orta rafına yerleştiriyoruz. Kullandığınız kalıp cam ya da döküm ise ortanın bir altındaki rafa yerleştirmenizi tavsiye ederim. Kalıbı yerleştirdiğimiz rafın altındaki rafa fırın tepsimizi koyuyor ve içine 2 su bardağı su döküyoruz. Böylece kekimiz pişerken, alta koyduğumuz su fırının içinde buhar yapacak ve kekin yumuşacık ve çatlamadan pişmesini sağlayacak. 10 dakika kadar 180 derecede pişirdikten sonra, fırın ısınıp 160 dereceye alıyoruz ve yaklaşık 25-30 dakika kadar hiç kapağını açmadan pişirmeye devam ediyoruz. Bu sürenin sonunda fırınımızı açıp kekimizi kontrol ediyoruz. Kekin üst orta kısmı, muhallebi kıvamında olmalı. Yani parmağımızı dokunduğumuz zaman sanki muhallebiye dokunuyormuşuz gibi hissetmeliyiz. Eğer bu kıvamı hissediyorsak, kekimiz pişmiş demektir. Çünkü cheesecake klasik kekler gibi kaskatı olmaz. Fırınımızı kapatıyoruz ve yaklaşık 1 saat kadar fırın kapağımız hafif açık biçimde kekimizi soğumaya bırakıyoruz.

Tabii, “Kek orada pişerken ve soğurken yan gelir yatarım” düşüncesindeyseniz fena halde yanıldınız. En azından bir 10 – 15 dakika daha keyif yapamayacaksınız. Zira, cheesecakemizin kremasını hazırlamalıyız. Benim favorim böğürtlenli krema ama vişne, frambuaz, limon ya da başka bir meyveyle de elbette yapabilirsiniz. Bunun için hangi meyveyi tercih ediyorsanız, 300 gram kadar ihtiyacımız olacak. Meyvemizi tencereye alıyoruz, ardından damak zevkinize göre 4 ya da 5 kaşık kadar toz şeker ilave ediyoruz. Bizimkiler çok şekerli sevmedikleri için ben genelde 1 ya da 2 kaşık kadar koyuyorum ve meyvenin kendi tadını koruyorum. Sonra yarım su bardağı suda karıştırarak erittiğimiz 2 yemek kaşığı nişastayı ekliyoruz ve sürekli karıştırarak kremamızı pişiriyoruz. Burada da ocağı çok fazla açıp meyveleri yakmamaya dikkat ediyoruz. Bu nedenle en sağlıklı hafif kısık ateşte pişirmek. Kremamız piştikten sonra onu da bir kenara alıp soğumasını bekliyoruz. Bu bekleme süresinde arada bir karıştırırsanız yüzü kabuklanmayacak ve daha güzel kıvamda soğuyacaktır.

Kekimizin fırında soğuma süresi de bittikten sonra çıkarıyoruz ve kremayı üzerine güzelce boca ediyoruz. Sonra yemek kaşığının ters tarafıyla hafifçe dokunarak ve kaşığı sağa sola sürükleyerek kremanın her yere dağılmasını sağlıyoruz. Bu aşamada elinizi güzelce yıkayıp, parmak ucunuzla kremanın kenarlara kadar geldiğini kontrol edebilirsiniz. Bir süre sonra bu kontrole ihtiyaç kalmıyor ve kaşığın kayış hızından kremanın ne kadar dağıldığını anlayabiliyorsunuz. Bir de zaten kremamız oldukça cıvık olduğundan, dökünce çok rahat biçimde kekin yüzünü kaplayacaktır. Hazırladığımız cheesecakemizi törenle buzdolabına gönderiyor ve en az 3 saat bekliyoruz. Tabi bu süre bir gün olursa lezzeti çok daha fazla artıyor.

İşte bu tarifin en zor kısmı o 3 saatlik bekleme zamanı oluyor. Hepsi bu kadardı afiyet olsun. Deneyip lezzeti damağınızda mutluluk patlaması yaşattığında, hissettiklerinizi paylaşırsanız çok sevinirim.

Farklı Kùltürlerde Windows 11 Ayar Selamlamaları

Murat Kefeli

m.k@muratkefeli.com.tr

Sayı: 137, Haziran 2025

Kabul ediyorum; yazı başlığı abuk! Ama muziplik yapasım var. ☺ Nedenini bilmiyorum, anlaşılan o ki bir şekilde Editör Efendi'nin yumuşak karnını keşfetmiş durumdayım.

Farklı kùltürlerdeki selam jestlerine ve betimlemelere dair 3 aydır dergi başyazısında dokundurduğuna göre tespitim doğru! Aslına bakarsanız "İdam İnfaz Odası" betimlemesi yazdığım günü anmam gerekiyor. Halbuki sonbahar aylarında kaleme aldığı başyazıda kendisi demişti, ileriki dönemlerde de betimleme yazacağımı. Ne var ki "selamlama"ya gelince işler değişti... Nedenini anlayamıyorum, bilemiyorum. Zaten pek de önemli değil. Nihayetinde Nevada çölünün ortasında susuzluktan kavrulan kaktüsün, gece yarısından sonra ısı düşmesiyle dikeninin yüzde kaç derecelik bir eğimle büküldüğünü de bilmiyorum! Bir ara çocukluğa dayalı bir travma nedeniyle ortaya çıkan bir şey olduğunu düşündüm ama şey... Amerikan filmlerinde olduğu gibi kırmızı koltuğu gösterip, "Şuraya uzan, bana çocukluğunu anlat..." diyesim de hiç ama hiç yok.

Geyiği uzatabilirim ama travma büyümesine neden olmak istemiyorum. Tabii bu travma genişlemesinin yaratacağı olası sonuçlar nedeniyle de endişe ve derin bir kaygı içindeyim. Yani yarın sabah Whatsapp'ı açtığımda travmanın etkisiyle şuurunu kaybetmiş Editör Efendi'nin, "Selamın alüminyum, Murat" yazıp ardından gevrekçe güldükten sonra kendi kendine "Ve alüminyum selaaamm!" (*) yanıtını vermesinden korkuyorum. Böyle bir şey olursa kendimi denize atmak zorunda kalırım...

Yukarıdaki satırlar için bir de not: Türkiye ahalisinin ciddi bir kısmı, eleştiriyi ihanet; söylenmeyi bindirme, laf söylemeyi ise gıydirme olarak yorumluyor. Yukarıdaki satırlar bu

kapsamda değil; tamamen muziplik. Yazı üreten insanlar arasında laf döndürülmesini ben eğlenceli buluyorum. Sağ olsun, Burak da yanlış kanılara kapılmıyor. Zaten yeri geldiğinde birbirimize eleştiri amaçlı söylememiz gereken varsa söylüyoruz.

Geçen ayki yazımda yer alan "yazılı çift tırnak" arasındaki satırları da giydirme olarak yorumlayanlar olmuş gibi gibi. Yanılmışsınız, onlar teoriyi pratiğe uydurmaya odaklanmam hâlinde ortaya çıkacak fikirlerdi. Ben, pratiği teoriye uydurmayı seçiyorum. Diğer bir gerçekse o cümleler bindirme amaçlı olsa önce kendi ipimi çekmem gerekir. Çünkü Körüz.biz Ekibi de betimlemeli-betimlemesiz ayrımı yapmadan yayınladığı reklam filmlerine alt yazı koyamadı. Gönüllülük ilkesi ile çalışan organizasyonlarda bazen olmadı mı olmuyor. Olmamış olması haklı bir gerekçe mi? Hayır, değil. İsteyip de yapamamış olmak yapılanın yarattığı sonucu değiştirmez. Buradaki ayrım ise "yapmayan" ve "yapamayan" sözcüklerinin farklı kavramlar olması.

Gelelim Windows 11 (W11) mevzusuna. Kör-sağır oluşum nedeniyle bilgisayarı kontrol altında tutarken geliştirdiğim bazı yazılımlar kullanıyorum. Bu nedenle işletim sistemi değişikliği genelde kasvetli bir geçiş oluyor. Yazılım dünyasına yakın kişiler de Microsoft'un (MS) işletim sistemlerinde "Bir kararlı bir kararluya hazırlık sürümü" yöntemini tercih ettiğini bilir. Yani bugüne kadar hep böyle olmuştur: Windows 98 kararlı, Windows ME yavan; Windows XP kararlı, Windows Vista çürük; Windows 7 kararlı, Windows 8 patlak!

Kısacası Windows 11 (W11) için de aynı şeyin olacağını varsaydığım için niyetim yoktu. Ancak W10 desteğinin son bulacak olması mecbur bıraktı. Bırakması da iyi olmuş, çünkü MS ezber bozmuş ve W11'i tutarlı çalışan bir sürüm olarak tasarlamış.

Tabii "Kullanıcı deneyimi açısından iyi" diyerek yaptığı bazı uyuzluklar da yok değil. Normal şartlarda çevrede bir kablolu ağ varsa size ait olsun veya olmasın W11 internet bağlantısını pas geçmenize izin vermiyordu. Ancak açık bırakılan bir kapı sayesinde bu yapılabilirdi. Eğer cihazınızı MS hesabı olmadan yerel kullanıcı olarak kurmak istiyorsanız

elinizi çabuk tutun. Çünkü yapılan son açıklamalara göre bir sonraki güncellemede bu basit yöntem zorlaştırılıyor. Windows konusunda yetkin olmayan bir kullanıcının kolay kolay işin içinden çıkamayacağı hâle getiriliyor. Kısacası W11'e henüz geçmediyseniz bir an önce kendinize bir W11 USB hazırlamalısınız.

W11'e Geçemiyor musunuz?

MS, W11'e geçiş sürecinde ciddi bir donanım kapasitesi artışı yapmamış. Yani W10 çalıştıran bir cihaz W11'i büyük olasılıkla çalıştırır. Hatta W10'dan çok daha performanslı sonuç verdiğini söyleyebilirim. Ancak Windows Update kısmında bir türlü W11'e geçiş bildirimi alamıyor olabilirsiniz. Bunun birkaç sebebi olabilir:

- En büyük sebep TPM ayarlarınızın kapalı olması. W11, BIOS'ta TPM etkinliği arayan bir OS. Cihazın bu özelliği pasif durumdaysa W11'e geçemezsiniz.

"Nasıl açılır?" sorusunun yanıtı zor değil. BIOS'ta "Security" başlığı altında yer alan "TPM" ayarlarını "Enabled / available" gibi olumlu seçeneklere getirmeniz ve BIOS ayarlarını kaydederek çıkmanız yeterli. Daha detaylı bilgi isterseniz yapay zekâya "TPM ayarları nasıl değişir?" sorusunu sorun.

-Sabit diskinizde yeterli boş yer yoksa W11'e geçiş bildirimi alamazsınız. C veya D diskinizde ortalama 50 GB'lık bir boş alan olması gerekiyor. Sıfır kurulum yaparsanız bu alan miktarı azalıyor.

Yerel Kullanıcı Hesabı

Peşin peşin söyleyeyim. Eğer Windows'ta oluşturulacak "kullanıcı adı" sizin için önemli değilse yerel kullanıcıyla hiç uğraşmayın. "Görünen" kullanıcı adı zaten değişiyor. Ancak C:\users\kullanıcı_adı kısmına bu değişiklik yansımıyor. Ya regedit ayarlarıyla boğuşmanız ya da cihaza yeni bir kullanıcı tanımlamanız gerekiyor.

Dizindeki ad sizin için önemli değilse dolambaçlı yollara girmenize gerek yok. Çünkü öyle veya böyle MS illaki sizi MS hesabını sisteme tanımlamanıza mecbur bırakıyor.

Yerel kullanıcı ile kurmak istiyorsanız "Hadi sizi internete bağlayalım!" aşamasında ara çözüm yöntemi uygulamalısınız. O çözüm şu:

- Eğer bilgisayarınızdaki ağ kablonuzu çıkartın. Modemi kapatmayın, sadece kabloyu çıkartın.

- Kurulum ekranında internet bağlantıları geldiğinde Shift + F10 tuşuna basarak komut satırını açın.

- Burada bir not: Windows'un kurulumu yardım eden ekran okuyucu bazen komut satırının açıldığını kaçırabiliyor. O yüzden aşağıdaki satırı komut satırına yazdığınızdan emin olmak için öncelikle "o" harfini yazın ve sonra klavyeden sol ok tuşuna basarak gerçekten yazdığınızdan emin olun. Baktınız yazmıyor, farenizi saat 2 yönüne doğru birkaç kez kaydırın; ardından saat 12 yönüne doğru gelin ve sol tuşla tıklama yapın. Komut satırı, ekranın üst kısmında açılıyor. Saat yönleriyle ilgili bilgiye ihtiyacınız varsa şu adrese göz atabilirsiniz:

<https://koruz.biz?q=yön-tarif>

- Komut satırına şunu yazmalısınız: oobe\bypassnro

- Yazımı kontrol ettikten sonra "enter" tuşuna basın. Bilgisayarınız yeniden başlayacak. Birkaç saniye kurulumun neresinde kaldığını anlamak için kafa yoracak ve sizi bir kez daha internete bağlanma adımı taşıyacak. Ancak bu sefer ekranda "İnternete bağlanmadan devam et" gibi bir seçenek sunacak. Bu kutucuğu işaretleyip devam edin. Bir sonraki aşamada gelen, "sınırlı kurulum yapılacak" uyarısına "He, tamam" deyin. "Sınırlama" dediği şey, sürücü ve Windows güncellemeleri ile tabii ki de MS hesabı. Sürücü ve güncellemeler ağ kablosunu taktığınızda yapılacak.

- Devamında size kullanıcı hesabı oluşturmanız için kullanıcı adı, şifre ve güvenlik soru-cevap oluşturma alanını sunacak. Güzel haber: İnternet bağlantınız olmadığı için MS rnlerinin tanıtımının yapıldığı alan gelmeyecek. Ofis 365 sorarsa onu da siz pas geçin.

- Bilmeyenler olabilir. Ters bl (\) işareti Ctrl + Alt + * karakteriyle basılır. (Yumuşak g harfinin üstündeki yıldız sembolü.)

Doğru Senaryoyu Uygulayın

Windows açıldığında acele etmemenizi öneriyorum. En makul senaryo şöyle:

- "Eşitleme" yapılmasından yana bir isteksizliğiniz yoksa ağ kablonuzu takın. 30 saniye kadar bekleyin ve Windows Update'i çalıştırın. Bunu 2 şekilde yapabilirsiniz: 1. Windows tuşuna basıp klavyeden "Windows Update" yazabilirsiniz. 2. Win + I kısayoluyla açılan ayarlar penceresinde Windows Update'i bulabilirsiniz.

- Güncelleme ekranı gelince denetleme işlemini başlatın ve kısa bir mola verin. Windows bu süreçte -eğer ihtiyaı varsa- kendi güncellemelerini alacak, hemen arkasından da srclerinizi güncelleyecek. Bilgisayar başına döndüğünüzde cihazı yeniden başlatmanız yeterli olacak. Sonrasında ilk olarak kaldırmanız gereken uygulamaları silin. Yeni uygulamalarınızı kurun.

- "Eşitleme" yapmak istemiyorsanız farklı senaryo izlemelisiniz. İlk iş olarak One Drive uygulamasını kaldırın. Edge'yi açmak yerine önceden indirip bir yerlere koyduğunuz Chrome ile internete bağlanın ve kurmak istediğiniz yazılımları alın. Edge, MS'in eşitleme sürecinde bir şekilde tetikçi olarak kullanılıyor.

Eşitleme Nedir?

Windows'un eşitleme sistemi, birden fazla cihaz kullanan kişiler için oldukça işlevsel bir seçenek. Ama cihazınızı farklı ayarlarla kullanmak isteyenler içinse bir dert. Çünkü MS bu konuda resmen kılık yapıyor. Kurulum aşamasının sonunda "Cihaz güvenliği" başlığı altında seçenekler sunuyor; ama siz istemiyor olsanız da MS hesabınızı aktif ettiğinizde kısmen veya tamamen eşitleme yapıyor.

"Neleri eşitliyor?" sorusunun yanıtı aslında çok ürkütücü. Yazılım dünyasına yakın biri olarak MS'nin cihazdaki birçok şeyi "kullanıcı deneyimini geliştirmek" amacıyla kaydettiğini biliyordum. Ancak eşeğin kulağına İSKİ borusu döşemişler mübarek! "Gizlilik Panosu" alanına girdiğinizde totonuzun MS karşısında dızdımlak olduğunu anlıyorsunuz. ☺ Silmesi de öyle her babayiğidin başaracağı kadar kolay ve pratik bir iş değil. Temel eşitlemelerden kurtulmak istiyorsanız şu adımları izleyin:

- Win + I yapın.
- "Hesaplar" seçeneğine girin.
- Burada "MS hesabı tanımla" seçeneğine tıklayın ve adımları takip edin. Ancak aşağıdaki satırda yer alan bilgiyi dikkate alın.
- Eşitleme iptali, "Hesaplar" menüsü altında yer alan "Windows yedekleme" seçeneğinden yapılıyor. Ancak bu menü altındaki eşitleme ayarlarını görebilmeniz için MS hesabınızı açmanız gerekiyor. MS hesabı için şifreyi ara yüzde girmeden önce burayı açın. Şifreyi girdikten sonraysa bu alana hızla geri dönün. "Uygulamalarımı hatırla" ve "Tercihlerimi anımsa" seçeneklerini "basılı değil" pozisyonuna getirin. "Doğrulama yapmadan eşitlemez" diyenlere pek kulak asmayın. Doğrulama yapmadan yalnızca dosya veya lisans eşitleme gibi işlemler yapılmıyor. Temel Windows eşitlemelerini MS hesabı açıldıktan sonra saniyeler içinde eşitlemeye başlıyor.

Lisanslar Ne Olacak?

W10'dan W11'e geçiş ücretsiz. Eğer W7 veya W8'den W10'a getiyseniz W11'e gemenizde de sorun yok. Buradaki tek detay şu: W7 / W8 lisansıyla doğrudan W11'i kuramazsınız. W7/8 lisans numaraları W11'de kabul görmez. Ancak siz W7/8'den W10'a daha önce getiyseniz MS sizin lisansınızı zaten dijital lisansa çevirmiştir. Hatta size net bir cümle kurayım: W11'in, lisansınızı algılaması için MS hesabınızı açmanıza bile gerek yok. Eşeğin kulağına dayadığı İSKİ borusundan faydalanarak anakart ve disk seri numaralarınızı ilk güncelleme hamlenizde yakalıyor ve MS oturumu açmadan lisanslamayı yapıyor.

Bu aylık bu kadar. Önümüzdeki ay birkaç ufak dokunuş ve az görenler için tema konusundan dem vuracağım. Bu yazı dizisinde başka neler olacak? Sistem görüntüsü kullanma, kendi dosya yedekleme sisteminizi kurma, Outlook'u A'dan Z'ye yedekleyip tek tıklama ile geri yükleme gibi giriş ve orta seviyedeki kişilerin işlerine yarayacak bilgiler bulunacak.

(*) "Selamın alüminyum- Ve alüminyum selam" esprisi Selçuk Erdem'in karikatüründen araklanmıştır:

<https://koruz.biz/?i=11582>

Öjeninin Sözcüleri ve Hortlatılan Maltusçuluk

Burak Sarı

buraksari2014@gmail.com

Sayı: 137, Temmuz 2025

Geçen gün kazlar tutuklandı ve 8 tanesi kapatıldığı kümeste öldü. Öğrendiğimiz kadarıyla hüküm giyme nedenleri denize girmekmiş. Eee, “Suçu saz çalmakmış” diye türküler yakıldığında, “Saz çalmak da suç olur mu?” deseydik, hayatları karartılan aydınlar daha yabancılaşmamış bir toplumun önünü açabilirlerdi. Oysa bencilliğimize sığınıp sustuk. “Neme lazımdı, başımıza bir şey gelirdi” Biz böyle korkumuzla kaş göz yaparken, yabancılaşma ve bencilik benliğimizi yutuyordu. Sonunda garip birer canlıya dönüştük. Artık başımıza bir şey gelir, bencilliğiyle susmakla yetinmedik, “rahatımızı bozan” aslında kendi doğasında yaşamaya çalışan her şeyden rahatsız olmaya başladık. Toplu taşıma araçlarında çocuk istemedik. “Yaşlılar da evden çıkması”, “Sokak köpekleri güvenliğini tehdit ediyordu”, “Kuşlar balkonlarımıza sızarak bizi rahatsız ediyordu”, “Bu çağda da havada kuş mu olurdu canım”. En sonunda o an geldi.

“Hadsiz” kazlar denize girmeye başladı. Oysa, “her şey gibi” deniz de bizimdi. Hem biz çok özel insanlardık. Denizi kazlarla yosunlarla hatta yakınımıza yaklaşırsa balıklarla paylaşmak zorunda değildik. Yani denizlerimizi öyle kazla ve köpekle paylaşamazdık. Hiçbir abartı yok. Alıntılar Aziz Nesin kitaplarından falan değil. Bugünün insanlığından soyunmuş canlıları önce sırf serinlemek için denize giren bir köpeği barınağa kapattırıp hastalanarak ölmesine neden oldu. Sonra denizde yüzen kazları CİMER’e şikâyet edip onların kümese kapatılmasına ve sekiz tanesinin ölmesine neden oldular. Böylesine yabancılaşmış bir toplumda yaşlılara, engellilere, göçmenlere, LGBTİ++'la neler yapılabileceğini düşünmeye bile gerek yok. Her gün 3. sayfa haberlerinde okuyoruz.

Tabii bu kendiliğinden gerçekleşen bir şey değil. Neoliberalizmin krizi tüm dünyada sağın yükselmesine neden oldu. Özellikle Trump geldikten sonra göçmen ve ötekilere karşı ayrımcı politikalar tavan yaptı. Tabii Nazizm, Maltusçuluk gibi akımlar tekrar hortlatıldı. Pandemi döneminde yaşlılara karşı başlatılan süreç zaman zaman göçmenlere, sokakta yaşayan hayvanlara, sakatlara ve LGBTİ+'lara yöneldi. Artık öjeni, mizojini, ırkçılık ve her türlü ayrımcı düşünce rahat rahat dillendiriliyordu.

Geçen gün Prof. Dr. Ali Demirsoy ve Prof. Dr. Celal Şengör'ün bir söyleşisi her şeyin zıvanadan çıktığını gösteriyordu. Bilimin kimin yararına kullanıldığına önem veren benim gibi bir insan için Celal Şengör bir bilim insanından ziyade ayrımcılığı çağrıştırmıştır hep. Son konuşması da içinde bir nazinin saklı olduğunu kanıtlar nitelikteydi. Konuşma şu şekilde geliyor:

Ali Demirsoy: Gen danışma merkezleri kurulacak. Öyle komşunun kızıyla evlenemeyeceksin. Özürlü doğumlar azalacak. Almanya'da bir Özürlü çocuğun maliyeti 17 kat fazla.

Celal Şengör: (Meşhur sevimsiz tavrıyla söze giriyor.) Faydaları da yok zaten.

Faydadan kastı ne bilinmez. Sanırım rahat rahat ucuz işgücü olarak kullanmayı baz alıyor. Oysa bizim için fayda öyle bir şey değildir. Sömüremediğimiz şeye faydasız deme geleneğimiz yoktur. Faydasız olan kim dersek insan emeğini ve doğayı sömüren asalak takımıdır. Yani Şengör'ün sözcülüğünü yaptığı sınıf. Neyse bunu herkes biliyor zaten.

Bu nüfus seyreltme olayı 100 yılı aşkın süredir gündemde. Maltusçu bunalım teorisi üzerinden şekillenen bu akımlar bütün sorunu nüfusun artmasına bağlıyor. 20. yüzyılda da Maltusçuluk çeşitli biçimlerde gündeme alındı. ABD'li William Vogt aşırı nüfuslu bulduğu yerlerde, Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün, gıda üretim ve saklama programlarının

yanı sıra doğum kontrolü programları da düzenlemesini öneriyor ve ekliyor: Beş yıl sonra nüfusu 50 milyon azalsın, diye. O gün beş milyon Hintli ve Çinliyi doyuracak gıda programının kesilmesini öneriyor.

Tıpkı yaklaşık yüz yıl sonra Şengör ve Demirsoy'un farklı bir biçimde yaptığı gibi. Yani milyonlarca insanın ölüme terk edilmesini savunuyor. Burada da önceliğin yaşlılar ve engelliler olduğunu dünyada uygulanan öjeni politikalarından biliyoruz. Oysa dünyadaki bunalım ve kıtlığın nedeni bir avuç asalağın tüm üretim araçlarını ve doğal kaynakları elinde tutmasından kaynaklanıyor.

Özetle ne kadar faydalı olup olmadığımız Şengörlerin işi değil. Yaşamımızı onların kirli dudaklarına terk edecek çağı da çoktan geçtik. Kimsenin emeği üzerinde yaşamıyoruz. Üreterek var oluyoruz. Kapsayıcı biçimde dizayn etmedikleri yaşam koşullarında, her türlü ayrımcılık ve eşitsizliğe rağmen devam ediyoruz. Neyse, daha fazla “salon erkeği” modundan çıkmadan yazımı sonlandırayım. 😞 Siz yine de onlar ne diyorsa tersini anlayın ve yapın olur mu?